

завзе тамъ съ организацията на гимнастическитѣ дружества, на волни дружини, на общи стрѣлци.... Той самъ ги училъ на ратното дѣло, неуморимо са хвърлялъ отъ единъ градъ въ другий, въ единъ правялъ имъ смотрѣ, назначавалъ имъ за обучение своитѣ офицери, въ другъ заставлявалъ ги да копаятъ укрѣпления, приучавалъ ги да са прикриватъ, поставялъ солдатитѣ си задъ обкопитѣ на тѣзи траншеи и редутѣ и по нѣколко дена произвождалъ съ бѣлгаритѣ маневри, като ги приучвалъ да взиматъ таквизъ укрѣплѣния; послѣ той поставялъ тамъ бѣлгаритѣ и като командувалъ съ тѣхъ, заповѣдвалъ на рускитѣ солдати да нападатъ а самъ съ бѣлгаритѣ са отбранялъ отъ тѣхъ. Въ антрактитѣ, той мирилъ сѣрбитѣ съ бѣлгаритѣ, въодушевлявалъ румелийцитѣ съ въодушевленни слова; като обладаваше удивлителна способностъ кратко и ясно формулируваше цѣли понятия въ една енергическа фраза, ввождалъ въ съзнанието на народа убѣждението на кръвното му родство съ тѣзи, или съ другитѣ славянски племена... съумѣлъ да повдигне въ тѣхъ духътъ и главното раздѣлялъ съ тѣхъ тази жизненностъ, която кипеше въ него самия.... „Вий тамъ съвсѣмъ са изгубихте, писа ми той въ Петербургъ, до толкова сте са забъркали, щото и да са расправите не можете, а ний тукъ не губимъ и запушваме дупкитѣ пробити отъ берлинскитѣ конгресъ... Ако ний и да имъ оставяме Бѣлгария расчлененна, начетвъртена, то за това пѣкъ оставяме въ Бѣлгаритѣ такова дълбоко съзнание на своето родство, такова убѣждение въ необходимостта рано или късно да са слѣятъ, че всичкитѣ тѣзи господа скоро ще почувствуватъ, колко тѣхнитѣ усилия сѣ били недостатъчни. А въ прибавка къмъ това ний ще оставимъ, въ така нареченната Румелия, още тридесять хиляди обученни народни войски.... Тѣзи на оржжието сѣ привикнжли и при случайтъ ще научатъ останалитѣ. Всичкитѣ тѣзи гимнастически дружества и съюзи, разумѣва са, могатъ да бждѣтъ разгонени, но тѣ ще извършатъ своето дѣло и при първата необходимостъ ще исплуватъ отгорѣ.... Ще дойдете, сами ще видите!....”

— Знаете ли вий кой ма е научилъ да не губя бодростъ и да не слагамъ ржцѣ? говоряше той отпослѣ.

— Кой?

— Паякътъ.

— Какъ паякътъ?....

— Ей така... Веднжжъ са расхождахъ, съглѣждамъ пая-